

ТОЧКА РОСИ І ВІДНОСНА ВОЛОГІСТЬ ПОВІТРЯ

Сінат-Радченко Д.Є.,
Василенко С.М., Українець А.І.
*Національний університет
харчових технологій*
Сінат-Радченко П.Д.
ТОВ "Астра"

Важливим параметром вологого повітря є його відносна вологість $\varphi = (\rho_n / \rho_n)_t = (v_n / v_n)_t$, де ρ_n — парціальна густина пари повітря, ρ_n

густина насиченої водяної пари при температурі повітря, а v_n і v_n відповідні питомі об'єми пари.

В умовах, коли водяну пару можна вважати ідеальним газом, відношення густин заміняють на відношення парціального тиску пари повітря до тиску насиченої пари при однаковій температурі $\phi = (p_n/p_n)_t$.

В діапазоні температур — 50 ... 200 °C вимірювання ϕ можна здійснити за допомогою гігрометрів, наприклад, конденсаційних і підігрівних. За температур повітря t від — 20 до 25 °C точність визначення температури точки роси t_p у лабораторних умовах $\Delta t_p = \pm 0,1$ К. Промислові прилади мають абсолютні похибки від $\pm 0,8$ до $\pm 1,0$ К. Значення t_p не залежить від виду газової суміші і величини її повного тиску.

Щоб розрахувати ϕ за відомими значеннями t і t_p потрібні таблиці термодинамічних властивостей пари з малим кроком по температурі, які не завжди можна знайти.

Для полегшення цієї задачі і розрахунку ϕ безпосередньо за t і t_p нами пропонується формула виду:

$$\phi = \exp \left(a \left((t + b)^{-1} - (t_p + b)^{-1} \right) \right).$$

В інтервалі температур — 10 ... 105 °C при $a = 4020$ і $b = 234,84$ гранична відносна похибка розрахунку p_n/p_n становить 0,3 %. Наприклад, якщо $t = 20$, а $t_p = 15$ °C за формулою одержимо $\phi = 0,729$ (за табличними даними по тискам теж $\phi = 1704,1/2336,8 = 0,729$).

Така ж точність в інтервалі температур — 60 ... 15 °C забезпечується при $a = 4387,66$ і $b = 245,65$. Наприклад, якщо $t = -20$, а $t_p = -30$ °C за формулою $\phi = 0,406$ (за табличними даними по тисках $\phi = 50,9/125,4 = 0,406$).

Якщо в приміщенні підтримуються певні t і ϕ , можна розрахувати за якої температури можлива поява роси

$$t_p = \left((t + b)^{-1} - (\ln \phi / a) \right)^{-1} - b.$$

Наприклад, при $t = 20$ °C та $\phi = 0,8$ $t_p = 16,45$ °C, а при $t = -20$ °C та $\phi = 0,9$ $t_p = -21,22$ °C.

З підвищенням температури стає помітнішим, що водяна пара не є ідеальним газом. В рівняння стану для неї доводиться вводити коефіцієнт стисливості пари $z = (1 - 1,9 \cdot 10^4 p / T^{1,2})^{0,5}$, і рівняння стану приймає вигляд $p = z \rho R T$, де питома газова стала пари $R = 461,52$ Дж/(кг · К).

Гранична відносна похибка z при $t < 105$ °C складає 0,01 %. Для насиченої пари при температурах 0, 20, 40, 60, 80 і 100 °C величина z становить відповідно 0,99966; 0,99903; 0,99769; 0,99518; 0,99101 та 0,99469.

Дійсне значення $\phi = (p_n/p_n) \cdot \epsilon$. При $t < 105$ °C поправка $\epsilon = z_n/z_n = 0,985 \dots 1,0$. Наприклад, при $t = 100$ °C ($p_n = 101325$ Па) і $t_p = 90$ °C ($p_n = 70108$ Па) поправка $\epsilon = 0,98469/0,98944 = 0,995$.

За температур повітря нижчих 50 °C поправкою ϵ можна знехтувати.